Deo opt. max. uni & trino, Virgini Deiparæ, & sancto Lucæ orthodoxorum Medicorum Patrono.

QVÆSTIO MEDICA.

Quodlibetariis disputationibus manè discutienda in Scholis Medicorum, die Jovis decimâ Februarii.

M. NICOLAO MORIN, Doctore Medico, Præside.

An in asthmate aquæ Borbonienses Arcimbaldicæ præstent Vichiensibus.

PROCELLOSUS, ex impedito eundi redeundique commercio, æstuantis animæ in pulmonum euripis, motus, ἀπὸ τοῦ ἀσθμαίνειν, quod est anhelando spirare, ἄσθμα dicitur à Græcis, à Latinis anhelatio, difficilis nempe, crebra & anhelosa, cum vehementi totius pectoris agitatione, respiratio: eaque plerumque citra febrem; quale scilicet deprehendere est in iis, qui ex velociore cursu aut concitatiore exercitatione, ob præfocationis metum, ab incæpto desistere tandem coguntur. Hoc malum qùm in difficultate spirandi consistat; atque adeò partium, quæ respirationi inserviunt, in suo officio deficientium impedimenta consequatur, varium utique & multiplex, pro locorum affectorum varietate, existit; aliudque ad pulmonum aliud ad organorum, quæ thoracem movent, vitia pertinet: tertium ex communi & reciprocâ utrarumque partium εἰς κακὸν συμπνοίᾳ emergit. Hinc triplex asthmatis species: merè pneumonici: merè convulsivi & mixti: variat quoque hic morbus; quod recens sit, aut inveteratus: ægri culpâ, aut hæreditario jure contractus, vagus aut periodicus &c.

ASTHMA merè pneumonicum censetur, qùm cæteris instrumentis respirationis opus ritè peragentibus, solus pulmo hæret, & suas ipsi, ut debet, non commodat operas: proxima illius causa, in angustiâ bronchiorum versatur: seu potiùs in usu aucto propter angustiam bronchiorum: sive illa στενοχωρία ex obstructione; sive ex compressione nascatur. Ubi enim vitalis aura foris intùs commeans, ad tubulos hosce seu obstructos, seu compressos, offendit; ibique ab accensis in cordis foco fuliginibus, & intùs foras viam affectantibus, repulsam patitur: tunc qùm non par sit, per meatuum impedimenta, necessitati commoditas ad pleniorem, pro usu aucto, aeris εἰσπνοὴν, respirationis organa vires suas agglomerant; & nixibus crebetrimè repetitis, quod magnitudini & proportioni debitæ deest, frequentiâ & velocitate compensant. Hinc asthmatica, difficilis nempe densa & anhelosa respiratio. Ingressuro & egressuro aeri fores minùs patent: quia vel obstruuntur, vel comprimuntur ductus, quos permeat: obstruuntur autem hi meatus: vel ob repentinum & affatim factum serosæ colluviei, aut à capite, quod est rarius; aut à toto corpore, quod frequentius, per arteriam pulmonarem in ipsos decubitum: vel ob tacitam & occultam crassorum & viscidorum humorum in ipsis collectionem, vel crudum tuberculum clàm & latentèr adnatum: vel denique quod tophacea quædam in iisdem materia, calculorum aut grandinis specie, concrescat: comprimuntur verò illi tubuli quoties ab illis iisdem causis, sed arteriæ aut venæ pneumonicæ ductibus insidentibus, aut adhærescentibus, aggravatur. Asthma merè convulsivum à meris fibrarum motricium spasmis excitatur; & partium ferè omnium respirationis muneri obeundo addictarum, quarum modò hæc, modò illa vel alia in vitio est, symptoma existit: fibrarum nempe vasorum omnium pneumaticorum, diaphragmatis, musculorum pectoris, nervorum pulmonibus insertorum, nec non originum eorumdem nervorum intra ipsum cerebrum consitarum: ejus causa fermentum quoddam peculiari modo spiritibus animalibus infensum, quod aut in ipsis fibris muscularibus, aut in ramis & propaginibus nerveis, aut denique circa nervorum origines, nidulatur; paroxysmos autem asthmaticos ciet, quoties ejus, ubi ferver, afflatu tanquàm œstro quodam perciti spiritus, partium illatum incolæ, tumultuantur & in motus irregulares aguntur: tunc enim organorum spirabilium fibras tùm nerveas tùm motrices, inordinatè & tumultuariò subeuntes, solemnes & æquabiles συστολῶν & διαστολῶν vices interturbant; adeòque respirationis pensum aut sufflaminantes aut pervertentes, asthmaticos insultus inferunt. Asthma denique mixtum contingit, quoties & bronchiorum pulmonis infarctus aut compressio, & fibrarum motricium spasmodica affectio κοινωνεῖν εἰς κακὸν, mutuas scilicet in hanc perniciem sibi tradunt operas: cujusmodi originem asthma quodvis immane & inveteratum habere solet.

MISERA & miseranda est asthmaticorum conditio, in quibus ipsiusmet vitæ penetralia, intestinis hisce motibus, non aliter quàm terra solet, concutiuntur adeò & convelluntur, ut nihil minùs quàm λύσις τῶν δεσμῶν τῆς φύσεως totius scilicet animalis machinæ dissolutio & ruina impendere videatur. Celer itaque & sedula esse debet medici opera, ut dùm paroxysmus viget, æger à presenti hoc discrimine asseratur: dùm verò in suo fomite sopitus silet, παροξυσμῶν αἰτία, morbosus scilicet apparatus tollatur: qùm igitur turbinum plena hæc in partes spiritales tempestas ingruat, quoties congestæ in pulmonibus sordes, vel congenito fermento, vel causarum exteriorum vi, commoventur & turgescunt; vel exundans ex aliis fontibus diluvies confestìm & affatìm in ipsos irruit, aut denique respirationis organa spasmodicis motibus, hùc & illuc distrahuntur; nullum potentius quàm in sanguinis derractione, pro modulo virium, factâ & repetitâ, auxilium est: divini quippe hujus remedii potentiâ, tanquàm Neptuni tridente, motorum humorum fluctus componentur, confluentium ad pulmones sistetur impetus, & sedato spirituum orgasmo, convulsivi motus compescentur. Eodem tempore ne viscerum inferiorum ὄγκος præcordia comprimendo, strungulationem augeat; liquanda est & educenda alvus frequentibus enematis: interdùm etiàm, sed tempestivè, movenda convenientibus catharticis, quibus scilicet extenuatum corpus incipiat spiritum trahere commodiùs; interìm exhibenda quæ tracheæ ductus aperiant, lubricent & expectorationem promoveant, sumenda nimirùm pro ordinario potui mulsa, vel aqua, cum quâ, aut hyssopus cocta, vel contrita capparis radix. sit: nec prætermittenda quæ sanguinis exæstuantis serum & alia recrementa per urinas & sudores foras amandant; quo nomine celebris & frequentis sunt usûs, pulveres testacei, millepedum præparata; tum substantiæ illæ tenuissimæ, quas ob partium tenuitatem & facilem ascensum, spiritus & sales volatiles vocant spagyrici. Atque hæ sunt auxiliatrices medicorum seu potiùs deorum manus, quarum beneficio miseri asthmatici, vix non ad orcum damnati, & si non Lucis, saltèm aeris usurâ carentes, ad vitales auras revocantur: verùm brevioris ævi esset hæc fœlicitas, nec solido gaudio bearet ægrotantem, nisi evulso radicitùs fomite, de ejus recursu securus redderetur: alii aliter optatum hunc finem consectantur: verùm citò tutò & jucundè medebitur, qui thermarum fotu & potu asthmaticam diathesim eluet.

GALLIA proprio fundo dives, nec alienæ cujuspiam opis indiga, ut cæteris rebus ad vitam & vitæ beatioris usum, necessariis abundat; sic aquarum quoque spontè calentium, seu thermarum ferax est; quæ variis è locis scaturientes, humanæ caducitati, morbificis impressionibus undiquè perviæ, fomenta & adminicula, divite & perenni alveo suppeditant: verùm eadem omnium non est laus, nec par ad morbos profligandos momentum. Certant hisce temporibus de primatu, Borbonienses Arcimbaldicæ & Vichienses; & ut ancipiti plerumque marte & aleâ decernunt: has hoc anno, illas alio, præstantiores esse, aura popularis prædicat, personarum scilicet, quæ alterutras magis aut minùs frequentant, splendore potius quàm curationum, præsertìm si in animâ vili aut plebeiâ fiant, pondere, nominis splendorem & commendationem conferente; sed vanum, falsum & fallax semper & ubique vulgi judicium: tutum quod ex ipsarummet aquarum analysi & principiorum, ex quibus constant, æstimatione profertur. Nullibi gentium medicatarum scaturiginum uberior copia, quàm in Vichiensi agro: Frigidas fundit & calidas: nec desunt inter utrasque mediæ. calidarum quinque distincti fontes: cratis ferreæ, ligneæ, globi quadrati seu magni; & duorum parvulorum globulorum: fontes cratis ligneæ fundunt aquam clarissimam aciditatis cujusdam & amaritudinis participem, sulphur redolentem. nephriticis creditur infensa; sive quod multas arenulas, quæ tandem in Lapillos concrescunt, devehar; sive plurimo abundet sale, quo ad potum ineptior evadit: quadrati verò & duorum parvorum globulorum aqua, calore non ità exuberat, imò tepida, aciditate majori prædita, cæterùm non discrepans ab aliis. minerale, quod in ipsis præpollet, est sal vitriolicum, acre & lixiviosum; nisi malis dicere duplici has sale, vitriolico scilicet & lixivioso simul mixtis, perfusas esse, qualis evaderet aqua communis, si tartarum vitriolatum pari copiâ in ipsa dissolveretur. Salem vitriolicum deprehendes, si gallas vel folia quercina incoxeris, eamdem enim inde, aut non multùm absimilem, ac si vitriolum commune adhibuisses, elicies tincturam. Acris verò & lixiviosi indicium est effervescentia & ebullitio, quæ sequitur ex aceti aut cujusvis alius acidi affusione, quæ non multùm discrepat ab eâ, quæ emicat, quandò acida cum alcalibus vulgò dictis miscentur, spargitque fumum ingratissimo odore nares ferientem: utroque hoc sale licet acuantur, stomacho nihilominus & hypochondriis graves sunt; quod quidem vitii ipsis inest, quoniam ingentem tartareæ cujusdam & facilè lapidescentis materiæ copiam convehunt; ut probant locorum ad quæ allabuntur, incrustamenta, quæ saburræ illius collectione & concretione, intra paucos dies, ad altitudinem duorum transversorum digitorum, excrescunt. Borbonienses Arcimbaldicæ ex tribus exiliunt puteis, è quibus per plures tubulos, in diversa balnea derivantur: inter potandum labra non nihil ustulant, nullo nihilominùs caloris sensu in palato superstite; omni extraneo sapore & odore carent; si tamen frigidæ hauriantur minùs sunt gratæ: si farinam cùm iis subigas, panem elegantem conficies: quamvis limpidissimæ appareant, si residere permittas, cremor quidam unctuosus supernatat, & in fundo vasorum, quibus asservantur, parum limi crassiusculi subsidet: earum elementa, si factâ evaporatione, explores; nitrum tantummodo reperies, & quidem eâ proportione, ut ex librâ unâ, viginti duo aut tria ejus grana cum tantillo terræ mixta, extrahas: hoc nitrum si supra prunas ardentes projicias, instar nitri communis, crepitabit: si à fæce suâ exuas & cum syrupo violaceo misceas, gratè viridescet syrupus; si acidum aliquod superaffundas, rubescet: salis vitriolici expertes esse credas, si cùm gallis aut foliis quercinis ad ignem committas, nec ullam inde in colore mutationem fieri animadvertas: Sulphur verò subesse fateberis, si præpararionis magisterii sulphuris memor, tantùm tartari, quantùm opus est, ut occultum sulphur solvatur, iisdem admisceas: factâ enim per viginti quatuor horas digestione, atque inde levi ebullitione, coloris citrini evadent: si deinde acidum quid affundas, lactescent qualia phænomena observantur, quandò sulphur commune oleo tartari per deliquium facto dissolvitur: atque ex hâc aquarum Vichiensium & Arcimbaldicarum ἀνασυγκρίσει utræ utris asthmaticis præstent, colligat integer judex.

De la grille de fer: puits rond & communement la grille de bois: puits quarré ou Fontaine des Capucins: du gros boulet, ou du boulet quarré: des deux petits boulets.

FÆTUM in ovo necabit, strangulans scilicet hoc malum in suis cunis præfocabit Medicus, qui pulmonum vitia emendaverit, & succrescentia sensìm in nervis ad recursuros paroxysmos, fermenta discutiet. Peccant pulmones ob meatuum suorum angustiam ex obstructione vel compressione ortam, propter clandestinam in ipsis crassorum & viscidorum succorum congestionem; vel crudum tuberculum adnatum, vel quod grandinosum quid aut calculosum concreverit. Ut eruptura ex his fomitibus damna prævertantur, crassi humores incidentibus attenuandi: viscidi abstergentibus detergendi: ac demum utrique convenientibus purgantibus eliminandi. Crudum tuberculum modò Medici juris sit, attenuantibus & exsiccantibus, absumendum: calculosæ denique & grandinosæ concretiones, propriis solventibus amoliendæ. Peccat nervosum systema, propterea quod ptavo quodam & spiritibus peculiari modo infenso miasmate inficitur, quod ubi copiâ turgescens, suo vel alieno impetu commovetur, spiritus & partes ad quas feruntur, in motus inordinatos & respirationis legibus planè contrarios, impellit. Impendentes ex domestico illo hoste turbas præcavebis, si spiritus diureticis & sudorificis, ab hâc sarcinâ expedies; effrænes eorum motus, sulphureorum usu, gravâ quadam veluti compede devincies; necnon rigidiusculam adeoque ad numeros naturæ flecti indocilem nervorum substantiam, emollies. Nusquàm locupletior nusquàm pauperior, quàm in sanando hoc affectu Medicina. Locupletem credas, si immensam medicamentorum, quæ prostant apud auctores, sylvam oculis & animo perlustres: pauperem & egenam dixeris, si asthmatico assidens, & numerosæ illius supellectilis periculum faciens, parem promissis eventum non comperias: deficiunt quippe ex eo, omnia hæc remedia, quod omnes asthmatis causas, singula non attingant. Palmarium censetur jus galli decrepiti cum iis, quæ dicata sunt pulmonibus, cocti; quod scilicet ob nitrosas & abstergendi vi præditas partes, quibus abundat, asthmaticæ materiæ tùm præparationi, tùm expectorationi, non parum prosit. Verùm utut hæc duo præstare possit, sanè qùm ventrem non solvat, primarium fomitem, ibi plerumque delitescentem, non tollet, quìn & illud metuendum, ne interiores alvinæ regionis recessus permeando, cæspitantis illìc impuritatis aliquid deterat, & affectis pulmonibus inter circulandum affigat; eodem lapillo notabis tùm millepedum præparata, tùm spiritus & sales volatiles: quæ omnia, qùm nulla ipsis insit vis purgatrix, antecedentem causam intactam relinqunt & conjunctam; quod diureticâ & diaphoreticâ facultate, partes ejus tenuiores absumant, incrassando, malum exasperant & curatu difficilius reddunt: nec diffusè magis sunt energiæ quæcumque bechicorum nomine, commendantur, ut ecclegmata, hydromeliris species & alia decocta pectoralia: hæc enim uni pectori addicta, longiùs dissitas morbi radices, non evellunt: at expeditior forsàn per purgationes crebrò repetitas, via? verùm qùm, eisdem in partibus, non siti sint omnes morbi foci, nec ejusdem naturæ & indolis, quæ in iis collecta est materia, multiplex quoque sit oportet remedii, quod usurpatur, virtus, & quæ in universos illos focos, quò singulis prosit, diffundatur. At enim si non singula seorsìm sanent, sanabit omnium ritè & suis temporibus dispensatorum syndrome & symmachia; sit ita sanè, quamvis tot medicamentorum non raro inter se pugnantium farrago semper naturæ molesta sit; nihilominùs tamen citiùs tutiùs & jucundiùs valetudini ægrotantis consules, si unicum remedium, sed quod cætera potestate contineat, tres scilicet corporis regiones, propriâ cuique & naturæ decretis præscriptâ evacuatione, primam nempe per secessum; secundam, per urinas & tertiam, per sudores, ab omni, quâ sordere possunt, immunditiâ liberet, quales sunt thermæ, seu aquæ spontè calentes, adhibeas. Cave autem ne spretis Borboniensibus, popularis te ventus incautum & transversum ad vichienses abripiat: his equidem suæ sunt dotes: nec omninò de nihilo est, quod earum laudibus, pauperum tabernæ, regumque turres, hisce temporibus, ubique personent: in omnibus enim morbis, qui ventris inferioris ditionis sunt, pendentque à contumace & altiùs impactâ hepatis, lienis & pancreatis obstructione, mirificos afferunt sanitatis fructus: hìc icterici, modò hepar non obdutuerit, flavum colorem exuunt: hìc melancholici, liene, si non computruerit, ab atrabilariâ fæce expedito, mentem sanam in corpore sano adepti, sibi crux & medicorum flagellum esse definunt: hìc cachectici, sanguine & spiritibus, intercepta, recluso carcere, stadia remetientibus, pristinam corporis cum nativo cutis colore, evexiam recuperant: hìc demum colicis & nephriticis doloribus obnoxii verum & perpetuum nepenthe reperiunt? an verò tot curationum exemplis illustres, asthmaticam quoque diathesim delebunt? Nequaquàm: sive enim hæc in propaginibus nerveis fibrisque motricibus, unde asthma convulsivum: sive in pulmonum tabulis, unde pneumonicum: sive in utrisque illis partibus, unde mixtum, resideat & foveatur; aquæ vichienses inutiles sunt aut vitiosæ: inutiles, quòd propter ingentem, quâ saburrantur, materiæ fæculentæ copiam, integris ad partes affectas viribus, vix deferri possint: vitiosæ, quod si fortè ad illas commeare valeant, is commeatus in ægrorum perniciem cedat: illìc siquidem advectæ sarcinam suam in proximos morbi focos deponent; unde in pulmonibus στενοχωρία major, & in nervis ac fibris muscularibus propensio ad spasmos proclivior: sed non solùm eo nomine asthmaticis sunt exitiosæ; sed etiam, quod vitriolico sale plus æquo sint imbutæ: quæcumque enim hoc sale suprà modum acuuntur, præterquam quod asthmaticis & thoracicis partibus, unde asthma omne, bellum indixerunt; tum impingendis altiùs humoribus potius quam dissolvendis, à naturâ sunt comparatæ. Aquæ Borbonienses, præcipuè Arcimbaldicæ, nam Anselmienses impensiùs calefaciunt & exsiccant, vichiensibus in juvando sunt superiores; inferiores in nocendo; vim agendi superiorem ipsis tribuunt λεπτομέρεια καὶ ταχυπορία: innoxiam καθαρότης: ut puræ sunt nec ullâ extraneâ materiâ suffarcinatæ, partes, quas alluunt à sordibus, quibus inquinantur, innoxiè expurgant: nihil metallicum nihil terrenum aut alius cujusvis damnosæ qualitatis particeps, unde graviorum sub inde fætura morborum, post se relinquentes: ut tenuiores sunt & meabiliores, citiùs & faciliùs penitiores viscerum recessus pervadunt, & si quas in angustias impegerint, valentiùs & commodiùs expediunt: triplici hâc prærogativâ donatæ, non solùm in alvinâ regione, in quâ tamen non minùs præstant, quàm Vichienses vim suam exerunt; sed eam quoque ad pectus; cerebrum, ipsaque corporis pomœria, habitum scilicet & artus latius diffundunt, ibi curationum miracula edituræ: quot enim paralyrici, instaurato, earum potu, balneo & facâ per impluvium, irrigatione, dissolutorum nervorum tono, subalaria sua fulcra lavacri postibus appenderunt: quot rheumaticis fluxionibus pedes & manus capti, solutis earumdem ope dolorificis hiscè catenis, domum alacres & expediri rediere. Nec inferior ex earum usu asthmaticorum fors: qùm enim ut lixivium, ex quo sapo communis conflatur, totam suam vim trahant ex partibus salinis & sulphureis in earum sinu, ignis operâ solutis, & mutuò sic contemperatis, ut salinæ sulphureas acuant; & sulphureæ salinarum aculeos refrænent & emolliant; puræ insuper sint & facile meabiles, adeòque totius corporis recrementa non abradendo ut Vichienses, quæ sale copiosiore & acriore saturantur, sed absque partium, ad quas appellunt, detrimento, diluendo scilicet & leniter detergendo, ut pote quarum sales sulphure oblinentur, per sudores, urinas & inferiorem ventrem expellant; pulmonum quoque & nervorum inquinamenta, integrâ & illibatâ eorum substantiâ, exhaurient, sicque asthmaticam διάθεσιν citò tutò & jucunde obliterabunt.

Igitur in asthmate aquæ Borbonienses Arcimbaldicæ præstant Vichiensibus.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Ludovicus Labbé.
M. Andreas Enguehard, Scholarum Professor.
M. Franciscus Girard, rei Herbariæ Professor.

M. Josephus Thomasseau.
M. Ludovicus Poirier, Scholarum Professor.
M. Petrus Bonnet, Pharmaciæ Professor.

M. Dionysius Dodart.
M. Dionysius Puylon.
M. Ioannes Baptista de Revelois.

Proponebat Lutetiæ FRANCISCUS FOUCAULT Genabensis, Baccalaureus Medicus. A. R. S. H. 1684.